

fot. Michał Braszczynski

Nowelizacja ustawy o wyrobach budowlanych

Bezpieczeństwo, jakość i trwałość obiektów budowlanych, stanowiących finalny efekt procesu budowlanego, w znacznym stopniu zależy od właściwości użytkowych i własności technicznych wyrobów stosowanych przy wznoszeniu tych obiektów.

Oczywistym jest, że wyroby te nie mogą być oceniane w oderwaniu od obiektu budowlanego. Przedmiotem użytkowania, a więc i potencjalnego zagrożenia użytkownika, nie jest bezpośrednio wyrób, a obiekt budowlany, w którym ten wyrób jest zastosowany. Wymagania są więc stawiane obiektom, a następnie poprzez specyfikacje techniczne przenoszone na wyroby budowlane. Powoduje to szczególnie komplikacje przy ocenie przydatności takiego wyrobu, w szczególności zaś wyklucza, w zdecydowanej większości przypadków, możliwość dokonania takiej oceny przez konsumenta. Funkcję tę, w zakresie dotyczącym przede wszystkim szeroko rozumianego bezpieczeństwa obiektów budowlanych, przejmuje państwo, tworząc w tym celu system dopuszczania wyrobów budowlanych do obrotu i stosowania w budownictwie (system legalizacji wyrobów budowlanych). Przepisy tworzące ten system określają zasady i procedury dokonywania ocen przydatności wyrobów budowlanych do stosowania w budownictwie.

Od dnia 1 maja 2004 r., tj. od chwili uzyskania członkostwa w Unii Europejskiej, obowiązujący w Polsce system legalizacji wyrobów budowlanych stanowi transpozycję dyrektywy Rady nr 89/106/EWG w sprawie zbliżenia ustaw i aktów wykonawczych państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych. Dyrektywa ta ma na celu wyeliminowanie

wanie barier technicznych, utrudniających handel wyrobami budowlanymi, poprzez ujednoczenie wymagań stawianych tym wyrobom oraz określenie zasad ich wprowadzania na wspólny rynek UE.

Podstawowa część postanowień dyrektywy 89/106/EWG została wdrożona do polskiego prawa przepisami **ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych** (Dz. U. nr 92, poz. 881), która weszła w życie z dniem 1 maja 2004 r. Ustawa ta określa:

- zasady wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych
- zasady kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu
- zasady działania organów administracji publicznej w tej dziedzinie.

Przypomnijmy ustanowione przez tę ustawę główne zasady wprowadzania wyrobów budowlanych do obrotu:

Wyrób budowlany może być wprowadzony do obrotu, jeżeli nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych w zakresie odpowiadającym jego właściwościom użytkowym i przeznaczeniu, to jest ma właściwości użytkowe umożliwiające prawidłowo zaprojektowanym i wykonanym obiektom budowlanym, w których ma być zastosowany w sposób trwały, spełnienie wymagań podstawowych.

Wyrób budowlany nadaje się do stosowania przy wykonywaniu robót budowlanych, jeżeli jest:

- **oznakowany CE**, co oznacza, że producent lub jego upoważniony przedstawiciel mający siedzibę na terenie Unii Europejskiej dokonał oceny zgodności tego wyrobu z normą zharmonizowaną (albo europejską aprobatą techniczną), albo

- **oznakowany znakiem budowlanym**, co oznacza, że producent lub jego upoważniony przedstawiciel, mający siedzibę na terytorium Polski (gdy producent ma siedzibę poza terytorium Polski), dokonał oceny zgodności wyrobu z Polską Normą wyrobu albo aprobatą techniczną, albo wyrób został uznany za „regionalny wyrób budowlany” albo
- **dopuszczony do jednostkowego zastosowania w obiekcie budowlanym**, co oznacza, że został wykonany według indywidualnej dokumentacji technicznej, sporządzonej przez projektanta obiektu lub z nim uzgodnionej, a jego producent lub sprzedawca wydał oświadczenie wskazujące, że zapewniono zgodność wyrobu z tą dokumentacją oraz z przepisami.

Ocena zgodności wyrobu budowlanego obejmuje właściwości użytkowe wyrobu budowlanego, odpowiednio do jego przeznaczenia, mające wpływ na spełnienie przez obiekt budowlany wymagań podstawowych. Oceny zgodności wyrobu z wymaganiami dokonuje producent według systemu oceny wskazanego w specyfikacji technicznej wyrobu lub przepisach i na swoją wyłączną odpowiedzialność deklaruje fakt jej dokonania w wydanej przez siebie deklaracji zgodności WE lub krajowej deklaracji zgodności.

Ustawa o wyrobach budowlanych reguluje również szczegółowo zasady kontroli wyrobów budowlanych. Organami właściwymi do kontroli wyrobów wprowadzanych do obrotu są:

- wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego
 - Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego.
- Do podstawowych zadań tych organów należy:
- prowadzenie kontroli planowanych i doraźnych
 - prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawie wyrobów budowlanych niespełniających wymagań określonych w ustawie o wyrobach budowlanych
 - zlecenie badań pobranych w kontroli próbek wyrobów budowlanych
 - prowadzenie Krajowego Wykazu Zakwestionowanych Wyrobów Budowlanych
 - wydawanie dla organów celnych opinii o wyrobach budowlanych.

Blisko pięcioletnie doświadczenie w zakresie funkcjonowania przepisów ustawy o wyrobach budowlanych wykazało potrzebę dokonania niezbędnych zmian w tym akcie normatywnym, w szczególności w odniesieniu do zasad i procedur kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu; zmiany te powinny przede wszystkim przyczynić się do podniesienia efektywności działań kontrolnych.

Przygotowany w Ministerstwie Infrastruktury projekt nowelizacji ustawy o wyrobach budowlanych, znajdujący się obecnie w trakcie uzgodnień międzyresortowych, przewiduje wprowadzenie szeregu istotnych zmian w przepisach regulujących zasady kontroli wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu oraz działania organów nadzoru budowlanego w tym zakresie.

Projekt nowelizacji obejmuje również zmiany wynikające z obowiązku stosowania od 13 maja 2009 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 764/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych

do produktów wprowadzanych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim oraz uchylające decyzję nr 3052/92/WE, oraz odnosi się także do wymagań zawartych w *rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r., ustanawiającym wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93*, które ma być stosowane od 1 stycznia 2010 r. W tym przypadku dotyczy to w szczególności proponowanych w projekcie regulacji umożliwiających wykonywanie badań kontrolnych wyrobów budowlanych znajdujących się u sprzedawców.

Podstawowe proponowane zmiany w ustawie o wyrobach budowlanych obejmują:

1. Uzupelnienie art. 5 ustawy o przepis umożliwiający wprowadzanie do obrotu na terenie Polski i stosowanie przy wykonywaniu robót budowlanych wyrobu budowlanego wprowadzonego legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim UE, jeżeli wyrób taki nie jest objęty zakresem przedmiotowym normy zharmonizowanej lub wytycznych do europejskich aprobat technicznych, i o ile jego właściwości użytkowe umożliwiają spełnienie wymagań podstawowych przez obiekty budowlane, zaprojektowanie i budowanie obiektów budowlanych w sposób określony w przepisach, w tym przepisach techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami polskiej wiedzy technicznej. Zmiana ta ma na celu dostosowanie polskiego prawa do *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 764/2008 ustanawiającego procedury dotyczące stosowania niektórych krajowych przepisów technicznych do produktów wprowadzanych legalnie do obrotu w innym państwie członkowskim*, w zakresie uznawania za nadające się do stosowania w budownictwie wyroby budowlane legalnie wprowadzane do obrotu w innym państwie członkowskim UE. Praktycznie wprowadzenie tego przepisu oznacza, że wyroby budowlane, objęte zakresem przedmiotowym rozporządzenia nr 764/2008, mogą być swobodnie wprowadzane do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez potrzeby ich znakowania znakiem budowlanym, a ewentualne działania ograniczające lub uniemożliwiające to wprowadzanie będą prowadzone przez organy nadzoru budowlanego zgodnie z zasadami i trybem określonymi w tym rozporządzeniu.
2. Doprecyzowanie w art. 17 i 18 zakresu kontroli wyrobu budowlanego; kontrola powinna dotyczyć wyłącznie wyrobu budowlanego, prawidłowości jego oznakowania oraz oceny zgodności i dokumentacji technicznej dotyczącej tego wyrobu, a także obowiązków kontrolowanego w trakcie kontroli. Jednocześnie proponowane przepisy umożliwiają objęcie kontrolą wyrobów budowlanych u importera, jako podmiotu wprowadzającego wyroby budowlane do obrotu. Na importera wyrobu budowlanego nakłada się w trakcie kontroli takie same obowiązki wobec kontrolującego, jakie ma producent.
3. Wprowadzenie możliwości zabezpieczania, w drodze postanowienia, wyrobów budowlanych w trakcie prowadzenia postępowania ad-

ministracyjnego, w tym także w trakcie kontroli, przed ich dalszym przekazywaniem, na okres do 2 miesięcy. W przypadku podjęcia dobrowolnych działań naprawczych przez kontrolowanego możliwe będzie wcześniejsze stwierdzenie wygaśnięcia postanowienia.

4. Umożliwienie organom nadzoru poddawania kontrolowanego wyrobu budowlanego badaniom kontrolnym, w celu ustalenia, czy kontrolowany wyrób spełnia wymagania ustawy. Takim badaniom kontrolnym może być poddany wyrób budowlany u producenta, importera lub sprzedawcy, jeżeli z przedstawionych kontrolującemu dokumentów dotyczących oceny zgodności wynika, że wyrób nie spełnia wymagań ustawy lub jeżeli kontrolujący ma inne przesłanki wskazujące na niespełnienie przez wyrób wymagań (np. wyniki badań wyrobu dostarczone przez organizacje konsumenckie lub producenckie, ocena oparta na oględzinach wyrobu, opinie i oceny użytkowników wyrobu, informacje o zgłoszonych reklamacjach). Dotychczasowe brzmienie ust. 1 w art. 25 uniemożliwiało przeprowadzenie badań kontrolnych wyrobu budowlanego, jeżeli z przedstawionych dokumentów związanych z oceną zgodności wyrobu wynikało, że wyrób spełnia wymagania określone ustawą oraz ograniczało możliwość ich dokonywania wyłącznie do wyrobów kontrolowanych u producenta. Proponowana regulacja umożliwi skuteczniejszą kontrolę i eliminowanie wyrobów budowlanych o właściwościach innych (gorszych) niż deklarowane w dokumentach na każdym etapie obrotu.
5. Usprawnienie i przyspieszenie wydawania przez organy nadzoru budowlanego postanowień i decyzji dotyczących kontrolowanych wyrobów budowlanych w wyniku wszczęcia postępowania administracyjnego jednocześnie z rozpoczęciem kontroli.
6. Doprecyzowanie przepisów dotyczących sposobów orzekania przez organy nadzoru budowlanego w sprawach wyrobów budowlanych niespełniających wymagań ustawy oraz uwzględnienie w tych przepisach importera wyrobów budowlanych. Dodatkowo, proponowane zmiany umożliwiają organom nadzoru budowlanego orzekanie

wobec kontrolowanego sprzedawcy, w drodze decyzji, nakazu wycofania z obrotu wyrobu budowlanego niespełniającego wymagań wynikających z ustawy, jeżeli producent lub importer tego wyrobu mają siedzibę poza terytorium Polski. Wprowadzenie przedmiotowych regulacji przyczyni się do skuteczniejszego eliminowania z rynku wyrobów budowlanych niespełniających wymagań ustawy, a pochodzących z innych krajów.

7. Ujednoczenie przepisów karnych w odniesieniu do wyrobów budowlanych wprowadzanych do obrotu z oznakowaniem CE i wyrobów budowlanych wprowadzanych do obrotu ze znakiem budowlanym. Dotychczas sankcje karne w odniesieniu do wyrobów budowlanych wprowadzanych do obrotu z oznakowaniem CE zawarte były w ustawie o systemie oceny zgodności, a w odniesieniu do wyrobów budowlanych wprowadzanych do obrotu ze znakiem budowlanym – w ustawie o wyrobach budowlanych, przy czym samo sformułowanie przedmiotu sankcji, ich wysokość jak i tryb orzekania są różne. Proponowane nowe przepisy karne w art. 34 wprowadzają jednakowe sankcje karne w odniesieniu do wyrobów oznakowanych CE jak i znakiem budowlanym.

Wejście w życie ustawy powinno, w wyniku zwiększenia intensywności i skuteczności działań kontrolnych organów nadzoru budowlanego, przyczynić się do skuteczniejszej ochrony nabywców wyrobów budowlanych przed wyrobami niebezpiecznymi lub wyrobami o gorszych właściwościach użytkowych niż deklarowane przez producenta, a w konsekwencji do podniesienia bezpieczeństwa użytkowania obiektów budowlanych, jak i ograniczenia kosztów ich eksploatacji.

Podniesienie skuteczności działań kontrolnych wyrobów budowlanych wpłynie również pozytywnie na warunki funkcjonowania producentów wyrobów budowlanych działających zgodnie z prawem, w tym zgodnie z przepisami technicznymi.

Producent, który sprzedaje wyroby budowlane niezgodne z wymaganiami, uzyskuje szereg korzyści:

- mniejsze koszty surowca (z uwagi na zastosowaną ilość i jakość)
- mniejsze koszty związane z wyposażeniem i funkcjonowaniem laboratoriów zakładowych
- brak odrzutów z produkcji (nawet najbardziej rzetelnym firmom zdarzają się błędy produkcyjne, ale są wychwytywane przez zakładową kontrolę produkcji i takie wyroby nie są wprowadzane na rynek).

Efektom tej nieuczciwej konkurencji jest obniżanie ceny przez nieuczciwych producentów i wypieranie z rynku producentów rzetelnych – ci ostatni nie są w stanie, bez „zepsucia” produktów, obniżyć kosztu, a w efekcie ich ceny.

Utrzymywanie się, w dłuższym okresie, tej nieuczciwej przewagi konkurencyjnej powoduje wzrost liczby wyrobów niespełniających deklarowanych parametrów, a co za tym idzie – obniżenie jakości obiektów budowlanych.

Andrzej Wiśniewski

Ministerstwo Infrastruktury

Projekt nowelizacji ustawy o wyrobach budowlanych jest umieszczony na stronie internetowej Ministerstwa Infrastruktury: www.mi.gov.pl

foto: Michał Braszczyński